

**Turvallinen
Suomi!**

Palomies turvallisuusviestijänä – kohdennettua viestintää yhteiskunnan turvallisuuden edistämiseksi

Matti Waitinen
Rehtori, FT, KM, MofS
Helsingin Pelastuskoulu

Mikä ihmeen turvallisuusviestintä?

Turvallisuusviestintää on...

- TURVALLISUUSNEUVONTA
- TURVALLISUUSKOULUTUS
- TURVALLISUUSVALISTUS

- *JOUKKOVIESTINTÄ*

radio, tv, elokuvat, www-sivut, lehdistö ja
sosiaalinen media

- *YLEISÖTILAISUUDET*

- *JOKAINEN MEISTÄ 24/7...*

Miksi palomies?

- hyvä imago (arvostettu ammatti, SK)
- luottamus vankkaa (Optula)
- yhteiskunnallinen tilaus turvallisuudelle
- pelastustoimen kanssa halutaan tehdä yhteistyötä
- yhteistyötahojen määrä runsas
- kukapa tuntisi tulipalojen vaarallisuuden ja onnettomuuksien syyt paremmin kuin palomies?

Miksi Ei palomies?

- vahvat operatiiviset arvot???
- operatiivisen polun päässäkö uusi ura turvallisuusviestinnässä???
- sankarista karttakepin varteen on pitkä tie!
- esiintyminen ei sovi kaikille???
- työ edellyttää omaa erityistä osaamistaan!
- oma professio vai oton -työ??
- koulutus tehtävään???

Tuvi strategia apuna

Tavoitteena pelastustoimen visio, hyvän turvallisuuskulttuurin saavuttaminen eli:

- tavoitteena on yhteiskunta, jossa **jokainen ottaa vastuuta turvallisuudesta**
- onnettomuuksia ehkäistään tehokkaasti ennalta
- **pelastustoimen henkilöstö on motivoitunutta ja osaavaa**
- palvelut vastaavat uhkia ja asiakkaiden tarpeita
- palvelut ovat taloudellisesti tuotettuja !!!!
- pelastustoimella on hyvä **kumppanuusverkosto**

Tuvi strategia apuna

Verkostoituminen ja henkilöstöresurssien kehittäminen

- Turvallisuusviestintään taataan riittävät henkilö-, työaika- ja materiaaliressurit. **Strategia toteutuu jokapäiväisen käytännön toiminnan kautta kaikissa työtehtävissä.**
- Palokuntasopimuksissa huomioidaan turvallisuusviestintä omana tehtäväkokonaisuutenaan.
- **Varmistetaan strategian toteuttamisesta innostunut ja sitoutunut sekä päätoiminen että vapaaehtoinen henkilöstö, jolla on tekemisen halua ja taitoa.**
- **Pelastuslaitokset kehittävät henkilöstön hyvää ammattitaitoa yhteistyössä pelastusalan oppilaitosten ja järjestöjen kanssa.**
- Kehitetään pelastuslaitosten ja alan muiden toimijoiden toimintakulttuuria, toimintatapoja ja **kumppanuuksia.**
- Tehdään aktiivista yhteistyötä eri sidosryhmien sekä poliittisten päättäjien ja virkamiesten kanssa.

Mitä strategiassa halutaan?

Visio:

- Ihmisillä ja yhteisöillä on **hyvä turvallisuuskulttuuri**, he osaavat ehkäistä tulipaloja ja muita onnettomuuksia sekä varautua onnettomuuksiin ja toimia onnettomuuksissa.

Missio:

- Rakennetaan hyvää turvallisuuskulttuuria vaikuttamalla **turvallisuusasenteisiin, -tietoihin ja -taitoihin** yhteistyössä muiden viranomaisten, järjestöjen, yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.

Strategia:

- Kehitetään keskeisiä toimintatapoja ja työprosesseja.
- Kohdistetaan palvelut riskiperusteisesti ja asiakaslähtöisesti.
- Tuotetaan palvelut varautumisvelvollisille: ihmisille ja eri yhteisöille.
- **Kehitetään henkilöstöresursseja ja verkostoitumista**

Reaktiivista...

- Yhteiskunnassa sattuu jotakin dramaattista (Hyvinkää, Myyrmanni, Konginkangas, Jokela, A-sairaala...)
- Yhteiskunta satsaa resursseja ja toimenpiteitä keskusteluun nostettuun aihepiiriin vrt. perustetut lukuisat työryhmät ovat poliittisesti näppärä tapa pestä kädet asiassa, tulokset jäävät usein varsin vähäisiksi

...vai proaktiivista turvallisuustyötä

- Lähdetään rakentamaan turvallisempaa yhteiskuntaa kasvatuksen ja koulutuspolitiikan keinoin...
- Turvallisuustietouden ja välittämisen lisääminen yleissivistävissä kouluissa!
- Tulokset näkyvät hitaasti, sitkeyslaji!
- Hitaus tuloksissa ei toki sovi pelastustoimen perinteiseen toimintakulttuuriin....

Tuleva STO III

- Sisäisen turvallisuuden ohjelman valmisteluun on osallistunut yhteensä sata asiantuntijaa, jotka edustavat 43 eri organisaatiota. Valmistelun aikana on järjestetty seminaareja, kuulemistilaisuuksia, pyöreän pöydän keskusteluja sekä muita tilaisuuksia, joissa asiantuntijoita ja muita sidosryhmiä on kuultu laajasti

Tuleva STO III

- Sisäisen turvallisuuden ohjelman tavoitteena on, että Suomi on Euroopan turvallisim maa, jossa ihmiset ja eri väestöryhmät kokevat yhteiskunnan yhdenvertaisena ja oikeudenmukaisena.
- Ohjelma on hyvin laaja-alainen
- Oppilaitokset ovat lapsen ja nuoren turvallisuuden kannalta keskeisessä asemassa

Lapset ja nuoret

- Opetustoimen lainsäädännön mukaan oppilaalla on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön (sosiaalinen, psyykkinen, fyysinen)
- **Pelastuslaki** velvoittaa oppilaitokset laatimaan pelastussuunnitelmat, joissa muun muassa ennakoidaan vaaratilanteet ja niiden vaikutukset, poistumis- ja suojautumismahdollisuudet sekä määrätään henkilöstön kouluttamisesta näitä tilanteita varten

Tuleva STO III ja koulut

- **Koulujen osalta STO III todentaa kuitenkin lähinnä aiemmin mainittua reaktiivista lähestymistapaa:**
”Sisäisen turvallisuuden ohjelman kohteena ovat sellaiset ilmiöt, joissa arjen turvallisuuteen kohdistuvat riskit ja ongelmat ovat kohonneet”
- Ohjelma tähtää tulevaisuuteen, mutta näkökulma koulujen osalta on tässä ja nyt... **koulu on turvallisuustyön objekti, vaikka sen tulisi olla subjekti!**
- Ohjelma ei lainkaan hyödynnä koulujen mahdollisuutta kasvattaa suomalaista turvallisuuskulttuuria oppilaitosten työn kautta turvallisuustietoisten uusien sukupolvien muodossa (4022+477+330=4829)

Tuleva STO III ja koulut

- Onko koulun tehtävä kasvattaa ja opettaa?
- Kasvattavatko koulut oikeita arvoja?
- Onko turvallisuus arvo kouluissa?
- Onko turvallisuus arvo koulun aikuisille?
- Onko koulun aikuisilla riittävä ymmärrys vaaroista ja koulun perustehtävästä?
- Onko kouluissa riittävät terveydenhoidon ja oppilashuollon resurssit?
- Onko piittaamattomuus ja tulostavoitteet ajaneet ohi välittämistä ja kasvatuksesta?

Puuttuuko rahaa?

- **Case KUP** 438 tilaisuutta kouluissa
- osallistujia 51 229
- Tilaisuuksien kokonaiskesto 33 138 h
- työnä n.22 henkilötyövuotta
- jos työn kääntää euroiksi palkkakulujen mukaan (palotarkastajan vuosiansio hlö sivukuluineen)... niin panostus kouluturvallisuuteen 1,7 milj. € vuonna 2011 ka n. 2430 € per koulu

Puuttuuko rahaa?

- Entäpä pelastuslaitosten yhteinen panostus?
- 5775 tilaisuutta joissa osallistujia 318892
- Tilaisuuksien kokonaiskesto 705 962 h eli työnä n. 470 henkilötyövuotta
- palkkakulujen mukaan... panostus kouluturvallisuuteen 36,7 milj. € vuonna 2011 = suurehkon laitoksen vuosibudjetti

Mitä meiltä puuttuu?

- puuttuu tutkittua tietoa turvallisuusviestinnän vaikuttavuudesta
- puuttuu tutkittua tietoa turvallisuuskulttuurin kehittamisestä opetuksen keinoin
- Optuke –verkosto pyrkii täyttämään nämä puutteet omalla toiminnallaan
- toiminta käynnistynyt alkuvuodesta 2010

Oppilaitosten turvallisuuskulttuurin
kehittämisverkosto

Opettajankoulutus Suomessa

- suomalaisesta opettajankoulutuksesta puuttuu lähes täysin turvallisuussisällöt = turvallisuusasioiden hoitaminen ei näin myöskään kuulu opettajan ammattikulttuuriin Suomessa
- jokaisen vanhemman perusolettamus turvallisesta koulusta ja osaavista opettajista on ilmeisen perusteeton harhakäsitys!
- opettajien turvallisuusosaaminen hädintuskin keskiverto kadunmiehen tasoa
- **epävarmuus omasta osaamisesta estää turvallisuusasioiden ottamisen paremmin opetukseen**

Rahasta asia ei siis ole kiinni!

Mutta teemmekö me pelastustoimen
edustajat oikeita asioita?

Onko toimintamme hajanaista ja usein
pakon sanelemaa?

Laitoksissa toisinaan osastorajat ovat
jopa este tehokkaalle
ennaltaehkäisylle.

Kumppanuudet turvallisuustyössä

- yhdessä olemme enemmän ja vahvempia (viranomaiset, järjestöt ym)
- pitkäkestoisella kumppanuudella edellytykset turvallisuuskulttuurin kehittämiseen... yksittäisen koulutuksen vaikutukset katoavat ajan tuuleen!
- pelastustoimen on syytä miettiä PTP työssään pitkäkestoisia kumppanuuksia

Turvallisuusviestintä ratkaisu palomiehen urakehitykseen?

- huonoin vaihtoehto on ryhtyä äkkipysähdyksellä palomiehestä turvallisuusviestijäksi operatiivisen työkunnan romahtaessa!
- ennaltaehkäisyyn arvostus rakentuu parhaiten pitkin uraa tapahtuvalla ehkäisytyöllä. Yhteys ja osallistuminen koko uran ajan on tärkeää!

Miten turvallisuuskulttuuria kehitetään?

Turvallinen Suomi on turvallisuusviestinnän keskeinen tavoite!

Kiitos mielenkiinnostanne!

Matti Waitinen

**Rehtori, filosofian tohtori, KM, Master of
Security**

Helsingin Pelastuskoulu

Kiitos kun jaksoitte kuunnella!

